

James McCoy á stovninum fyri strategisk studíur:

Vit eiga at líta á Gorbachev

Men Vesturheimurin eigur samstundis at vera varin, tí Sovjetsamveldið hevur framvegis eina stóra stríðsmegi

— Ætlanirnar og uppskotini hjá Gorbachev um avvápnad og vápnavaðmarkingar eru heilhugaðar og ærligar. Vit eiga at líta á hann, men tað er greitt, at russar eru tvingaðir at fremja skerjingar í stríðsmegini fyri at bota um búskapin, sigur James McCoy, ein av leiðarunum á «International Institute for Strategic Studies» í London.

Hann vísir á, at Vesturheimurin eigur at vera varin, tí vit vita ikki hvat fer at henda á hernaðarlíga okinum, um Gorbachev verður skúgvadur til viks. Sosialurin hevur tosað við James McCoy um hesar og aðrar spurningar.

James McCoy: — Ætlanirnar hjá Gorbachev eru heiðurligar

J. McCoy gevur okkum her eitt stutt yvirlikt yvir, hvussu hernaðarlíga gongdin hevur broytt seg tey seinastu 40 árin. Grundarlagið fyri hesum metingum og hugsanum eru analysur, sum ein ovasti í bretsku flotanum, Michael McGuire, hevur gjørt. Hann hevur verið virkin innanfyri granskning og eygleiðing av Sovjetsamveldinum seinastu 40 árin og tey seinastu 20 árin hevur hann arbeitt fyri Bookings hernaðar-

liga rannsóknarstovnin.

Í spurningum, sum snúgvá seg um sovjetiska herflotan, er hann ein tann kónasti sum er. Hann býtur stóðuna hjá sovjetiska herflotanum í nakrar fasur síðani seinna heimsbardaga.

Tann prinsipiella stóðan hjá Sovjetsamveldinum í tíðarskeiðinum frá fyrsta heimsbardaga til miðskeiðis í trýssunum var tann, at sleppast kundi

ikki undan triðja heimsbardaga. Hægsta málið hjá Sovjetsamveldinum var ikki at tapa eitt tilíkt kriggi. Hetta tíðarskeið var eyðkent av skjótari menning av egnum kjarnorkuvápnum og bygging av kavbátum og krússarherflota, sum teir hildu vera neyðugan fyri at vinna á amerikanska flotanum, ið myndaði tann mest umráðandi partin av amerikansku og

NATO kjarnorkuvápnarnell.

Ein stórhending var í 1956, tá ið Goskoff admiralur fekk leiðsluna í sovjetiska herflotanum. Hann var ein stórur katalysator fyri tað sum hendi seinna. Í 1957 kunngjórði NATO sin politikk um fullkomna hevnd, sum heilt einfalt merkir, at rørdi Sovjet seg hernaðarlíga, fór NATO at sorla Sovjetsamveldið uttan fyrilit.

Uml. 1960 bleiv fyrsti amerikanski Polaris-kavbáturin bygdur og hetta broytti nógv tann leiklut, sum amerikanski herflotin hevði í samband við hugtakið fyrirbygging, tí hetta hevði við sær, at flogberaflotin fór at hava størri leiklut enn kjarnorkuvápnahermegin.

Ein sera týðningarmikil hending var í 1962: kubanska rakett-kreppan. Amerikanski herflotin visti Khrushchev og hansara fólkum, at uttan ein sterkan herflota kundi hann einki gera. Hetta var ein stór eyðmyking fyri Khrushchev. Tá kann ein rokna við, at Goskoff admiralur er komin til hansara og sagt: «Hatta er eitt problem, sum eg kann loysa fyri teg. Ger tú sum eg vil, fer hetta ongantíð at henda aftur».

Sovjet byggir út flotan

James McCoy vísir síðani á, at í tíðarskeiðinum miðskeiðis í trýssunum broytti Sovjet aftur stóðu til eitt møgult kjarnorkukriggi. Nú bleiv tann almenna áskoðanin tann, at sleppast kundi undan einum triðja heimsbardaga, men um hann fór at henda, so ætlaði Sovjetsamveldið at vinna hann. Hetta var ein nýggjur máti at siggja tingini uppá. Hetta hevði við sær, at Sovjet fór at leggja størri dent á konventio-

nell vápn, og Goskoff fekk loyvi at byggja ein risastóran langt-berandi flota.

Hetta hendi um somu tíð sum sovjetiskur farmaskipafloin var útbýgdur. Hann undirbjóðaði flutningsraturnar allastaðni og fekk ein heilt stóran leiklut í altjóða farmaskipavinnuni. Miðskeiðis í 70-árunum var sovjetiskur herflotin í síni hædd. Í hesi tíð byrjaði Sovjetsamveldið at skilja, at Vestanveldini dugdu sera væl í kavbátahernaði, og at tey høvdu ment sera framkomnar háttir at lurta eftir og finna kavbátar. Sovjetiskur sjóherurin kom meira og meira í eina verjstøðu, men hann helt tí traditionella fæleikakunum. Teir vita t.d., at í Eystursjónumugu teir vera førir fyri at steigja norðurvangan á einum og hvørjum hernaðaralopi. Eystursjógvurin er serstakliga eynt punkt hjá Sovjetsamveldinum. Við at hertaka S-Svøríki og Danmark fáa teir ræði á luftrúminum har. Í Norðuratlantshavi má sovjetiskur flotin verja sínar strategisku kavbátar. Meira enn helvtin av teimum eru við Kola-hálvøynna og starvast í Íshavinum.

Sovjetsamveldið má beina fyri fæleikanum hjá NATO at kunna brúka antikavbát-flogfór í N-Noregi. Til at verja um sínar egnu flotastøðir, mugu teir eliminera N-Noreg og steigja norska havið heilt fyri NATO-flotanum. Til at stuðla Noreg má NATO hava ræði á norska havinum. Nato-herurin kann ikki hava ræði á norska havinum uttan at vera førur fyri at hotta sovjetiskur stóðuna á Kola hálvøynni.

Alt til militerið

Sum er hava vit onga orsök at ivast um tær ætlanir. Sovjetsamveldið

hevur, um at broyta hernaðarlíga bygnaðin úr áløps- í verjubygnað. Vit trúgva, at teir fara at gera hetta, tí sum er brúka teir so nógvan pening til militerið, at einki er eftir til annað. Fólk í Sovjetsamveldinum eru vónsvikin og Sovjet er eisini eitt sera dapurt stað. Eg var ovfarin, tá ið eg var her seinasta vár og sá fættættina og vónloysið millum fólk. Stóðan er heilt einfalt hættilig. Einasti hátturin, teir hava fyrri at bota um stóðuna er at skerja iløgurnar til militerið. Men trupulleikin er, at teir vita í roynd og veru ikki, hvussu nógvur peningur fer til sovjetiskur verjuna. Seinasta ár var tað 20,3 mia. rublar bert til løn og pensión til herin. Í ár siga teir, at teir fara at skerja heildarkostnaðin við 77,7 mia. rublum, men vit vita ikki, hvørjir tættir verða - skornir náttur. Figgjarætlanin er tvær ferðir so høg sum teir siga alment, uml. 150-180 rublar. Teir hava skorið niður stríðsvognarnar, herliðini, flogvápnið osfr., men eg haldi at tað er rættiliga áhugavert, at teir ikki hava nomið við herflotan. Nokur gomul skip hava verið seld til Noregs og Spania. Men teir hava ikki gjørt nakrar veruligar skerjingar innan herflotan. Orsøkin er tann, at teir royna at lokka NATO til avmarkingar á havinum og royna at fáa í lag nýggjar herflotasemjur. Teir eru sjálvir sera erkvísir vegna møgult áløp frá havinum. Teir vilja ikki hava flogberar nærri sovjetiskur strondini, teir ræðast amerikansku krússarakettirnar og teimum dæmar ikki at hava amerikanskar kavbátar siglandi í Íshavinum.

Gorbachev ynskir avvápnad